

natura est filius hominis. Si non natura, ergo gratia tantum; & si natura humana, non ideo minus per gratiam. Si ergo gratia filius virginis est, adoptivus filius esse videtur, ut idem sit naturalis Filius Patris, & adoptivus filius virginis. Ad quod dici potest, Christum filium virginis esse & natura, vel naturaliter, & gratia; nec tamen adoptivus filius virginis est: quia non per adoptionem, sed per unionem filius virginis esse dicitur. Filius enim virginis dicitur, eo quod in virgine accepit hominem in unitatem personae: & hoc fuit gratiae, non naturae. Unde Augustinus super Joannem, tract. lxxiv. „ Quod Unigenitus est aequalis Patri, non est gratiae, sed naturae; quod autem in unitatem personae Unigeniti assumptus est homo, gratiae est, non naturae. „ Christus ergo nec Dei, nec hominis est adoptivus filius; sed Dei naturaliter, & hominis naturaliter, & gratia filius. Quod vero naturaliter sit hominis filius, Augustinus (Fulgentius) ostendit in Lib. de Fide ad Petrum, cap. 2. „ Ille (scilicet Deus) factus est naturaliter hominis filius, qui est naturaliter Filius unigenitus Patris Dei. „ Quod autem non sit adoptivus filius, & tamen gratia sit filius; ex subditis, probatur testimoniis. Hieronymus super epistolam ad Ephesios, cap. 1. ait: „ De Christo Jesu scriptum est, quia est, quia semper cum Patre fuit, & numquam eum ut esset voluntas paterna praecessit: & ille quidem natura Filius est, nos vero adoptione: ille numquam Filius non fuit, nos antequam essemus, praedestinati sumus, & tunc spiritum adoptionis accepimus quando credidimus in Filium Dei. „ Hilarius quoque in Lib. III. de Trin. ait: „ Dominus dicens, Joann. xviii. 1. Clarifica Filium tuum, non solo nomine con- testatus est se esse Filium Dei, sed & proprietate. Nos filii Dei sumus; sed non talis hic Filius: hic enim verus, & proprius est Filius origine, non adoptione; veritate, non nuncupatione; nativitate, non creatione. „ Augustinus etiam super Joannem, tract. lxxxv. ait: „ Nos sumus filii gratia, & non natura; Unigenitus autem natura, non gratia. An hoc etiam in ipso Filio ad hominem referendum est? Ita sane. „ Ambrosius quoque in Libro I. de Trinitate (a) ait: „ Christus Filius est, non per adoptionem, sed per naturam. Per adoptionem nos filii dicimur; ille vero per veritatem naturae est. „ Ex his evidenter ostenditur quod Christus non sit Filius gratia adoptionis: illa enim gratia intelligitur cum Augustinus eum non esse filium gratia asserit. Gratia enim, sed non adoptionis, immo unionis, Filius Dei est filius hominis, & e converso.

Utrum persona, vel natura praedestinata sit.

Deinde si quaeritur, utrum praedestinatio illa quam commemorat Apostolus, sit de persona, an de natura; sane dici potest, & personam Filii, quae semper fuit, esse praedestinatum secundum hominem assumptum, ut ipsa, scilicet ens homo, esset Dei Filius; & naturam humanam esse praedestinatum, ut Verbo Patris personaliter uniretur.

DIVISIO TEXTUS.

Postquam determinavit Magister, quid conveniat, vel non conveniat uni naturae ex hoc quod est alteri sociata in persona Christi; hic determinat quid conveniat ipsi personae Christi ratione humanae naturae. Quid enim sibi conveniat ratione divinae naturae, dictum est in I. Lib. Dividitur autem haec pars in duas. Primo quaerit, utrum conveniant Christo ratione humanae naturae ea quae ad dignitatem humanae naturae pertinere videntur. In secunda de illis quaerit quae pertinent ad defectum, dist. xi. ibi: Solet etiam quaeri, utrum debeat simpliciter dici, atque concedi Christum esse factum, vel creatum, vel creaturam. Prima in duas. Primo inquit de illis quae pertinent ad dignitatem naturalem humanae naturae, sicut est personalitas; secundo de his quae pertinent ad dignitatem gratiae, ibi: Si vero quaeritur, an Christus sit adoptivus filius secundum quod homo, an alio modo; respondemus Christum non esse adoptivum filium aliquo modo. Circa primum duo facit. Primo movet quaestionem; secundo objicit ad utramque partem, & solvit, ibi: Quod enim persona sit, his edisserunt rationibus. Et haec pars dividitur in duas, secundum duas vias in quibus ad propositam quaestionem argumentatur. (3) Secunda incipit ibi: Sed adhuc aliter nituntur probare, Christum secundum hominem esse personam. Circa primum duo facit. Primo ponit objectionem; secundo solvit, ibi: Propter haec inconvenientia. Circa primum duo facit. Primo objicit ad partem affirmativam; secundo ad partem negativam, ibi: Sed contra. Si secundum quod homo, persona est, vel tertia in Trinitate persona, vel alia. Propter haec inconvenientia, & alia quidam dicunt,

(a) Addit Nicolai. Prima incipit, ibi: Si secundum quod homo aliquid est &c. Ex Edit. P. Nicol. (a) Sive de Fide cap. ix.

Christum secundum hominem non esse personam. Hic solvit, & circa hoc duo facit. Primo respondet ad quaestionem; secundo ad objectionem, ibi: Illud tamen non sequitur quod in argumento superiori inductum est. Sed adhuc aliter nituntur probare Christum secundum hominem esse personam. Hic ponit aliam objectionem; & primo objicit; secundo solvit, ibi: Ad quod dici potest. Si vero quaeritur, an Christus sit adoptivus filius, secundum quod homo, an alio modo; respondemus, Christum non esse adoptivum filium aliquo modo. Hic inquit de illis quae pertinent ad dignitatem gratiae; & primo de filiatione secundum adoptionem; secundo de praedestinatione, ibi: Deinde si quaeritur. Circa primum duo facit. Primo ostendit quod Christus non sit filius adoptivus; secundo objicit in contrarium, ibi: Sed adhuc opponitur. Et circa hoc tria facit. Primo ponit objectionem; secundo solvit, ibi: Ad hoc dici potest; tertio solutionis confirmationem quantum ad duo: primo quantum ad hoc quod Christus est naturalis filius Virginis, ibi: Quod vero naturaliter sit hominis filius, Augustinus (Fulgentius) ostendit; secundo quantum ad hoc quod non sit filius per adoptionem; ibi, Quod autem non sit filius adoptivus, & tamen gratia sit filius, ex subditis probatur testimoniis.

QUAESTIO I.

Hic est triplex quaestio. Prima quid conveniat Christo, secundum quod homo. Secunda de adoptione. Tertia de praedestinatione. Circa primum quaeruntur duo. Primo: Utrum Christus, secundum quod homo, sit Deus.

Secundo. Utrum Christus, secundum quod homo, sit persona.

ARTICULUS I.

Utrum Christus, secundum quod homo sit Deus.

III. P. quest. xvi. art. 11.

1. Ad primum sic proceditur. Videtur quod Christus, secundum quod homo, sit Deus. Philipp. 11. 9. Dedit illi nomen quod est super omne nomen. Glossa: „ In quantum homo assumpsit nomen Dei, non usurpative, sed vere. „ Sed nomen quod habet vere, vere dicitur de eo. Ergo vere dicitur quod Christus, secundum quod homo, est Deus.

2. Praeterea. Christus est Deus per gratiam unionis. Sed gratia unionis non convenit ei, nisi secundum quod est homo. Ergo est Deus, secundum quod homo.

3. Praeterea. Christus, secundum quod homo, dimittit peccata, ut patet Matth. ix. 6. Ut autem scitis quia Filius hominis habet potestatem in terra dimittendi peccata. Sed hoc est tantum Dei, ut dicitur Isaiae xl111. 25. Ego sum (1) qui deleo iniquitates tuas propter me. Ergo secundum quod homo, est Deus.

Sed contra. Christus, secundum quod Deus, fuit ab aeterno. Si igitur secundum quod homo, est Deus; secundum quod homo, fuit ab aeterno; quod falsum est.

Praeterea. Deus, & homo significant naturas disparatas. Sed in talibus non potest unum eorum secundum alterum alicui convenire. Ergo Christus non est Deus secundum quod homo.

QUAESTIUNCULA II.

1. Ulterius. Videtur quod non sit Deus, secundum quod iste homo. Omne enim quod praedicatur de altero, secundum quod aliquid, oportet quod sit definitio, vel pars definitionis, aut per se accidens illius secundum quod praedicatur; sicut cum dicitur: Petrus, secundum quod homo, est animal rationale mortale; vel secundum quod homo, est risibile. Sed Deus nullo dictionum modorum se habet ad istum hominem. Ergo haec est falsa: Christus, secundum quod iste homo, est Deus.

2. Praeterea. Christus, secundum quod Deus, caret matre. Si ergo Christus, secundum quod iste homo, est Deus; secundum quod iste homo, caret matre: quod falsum est.

3. Praeterea. Remoto eo secundum quod aliquid alicui convenit, ulterius non convenit ei. Sed remoto a Christo quod sit hic homo, adhuc convenit sibi esse Deum: quia ab aeterno fuit Deus: non autem ab aeterno fuit hic homo. Ergo Christus, secundum quod hic homo, non est Deus.

Sed contra. Sicut supra, dist. vii. quest. 1. art. 1. dictum est, ista propositio: Iste homo est Deus, non est praedicatio accidentalis, sed essentialis. Sed praedicatum essentialis potest praedicari de subjecto quocumque cum reduplicatione, sicut Sortes, in quantum est homo, est animal; quia animal per se de homine praedicatur. Ergo haec est vera: Christus, secundum quod est hic homo, est Deus.

Praeterea. Hic homo demonstrat suppositum aeternum. In III. Sent. Tom. III. (1) Vulgata addit ego sum ipse.

num. Sed haec est vera: Christus, secundum quod est suppositum aeternum, est Deus. Ergo & haec est vera: Christus, secundum quod hic homo, est Deus.

QUAESTIUNCULA III.

1. Ulterius. Videtur quod Christus non sit praedestinatus secundum quod homo: Quod enim convenit Petro secundum quod homo, oportet quod cuilibet homini conveniat. Sed esse praedestinatum non convenit cuilibet homini. Ergo nec convenit Christo secundum quod homo.

2. Praeterea. Effectus praedestinationis conformiter respondet praedestinationi: alias esset praedestinatio falsa. Sed cum Christus sit praedestinatus esse Filius Dei, effectus hujus praedestinationis est esse Filius Dei. Si ergo Christus, secundum quod homo, non est Filius Dei, nec secundum quod homo, est praedestinatus.

Sed contra. Christus est praedestinatus, ut dicit Apostolus Rom. 1. Sed non secundum quod Deus, ut patet ex dictis in vii. dist. Ergo secundum quod homo.

SOLUTIO I.

Respondeo dicendum, quod id quod in aliqua propositione reduplicatur cum hoc quod dico, secundum quod, est illud per quod praedicatum convenit subjecto; unde oportet quod aliquo modo sit idem cum subjecto, & aliquo modo idem cum praedicato, sicut medius terminus in syllogismo affirmativo ad praedicatum quidem habet comparisonem sicut ad id quod per se consequitur ipsum (nihil enim convenit alicui secundum quod est animal, nisi illud animali per se conveniat secundum quemcumque modum dicendi per se: ad subjectum autem comparatur sicut ad id quod aliquo modo includit in subjecto. Includitur autem in subjecto ipsa substantia subjecti, & antecedentia sicut causae, & consequentia sicut accidentia. Substantia autem subjecti est & ipsum subjectum, & natura ejus. Et ratione omnium istorum potest aliquid attribui Christo, & cuilibet homini. Si enim aliquid attribuitur homini ratione principiorum praecedentium; sic dicimus quantum ad causam materialem, quod homo, secundum quod est compositum ex contrariis, est corruptibilis; quantum ad causam formalem dicimus, quod homo, secundum quod habet animam rationalem, est ad imaginem Dei; quantum vero ad causam efficientem dicimus, quod Petrus, secundum quod natus de tali patre, est haeres ejus. Quantum autem ad causam finalem dicimus, quod homo, secundum quod est ad beatitudinem ordinatus, oportet quod sit immortalis quantum ad animam. Si autem attribuitur alicui homini aliquid ratione accidentium, sic dicimus, quod homo, secundum quod est coloratus, est visibilis; si autem attribuitur sibi aliquid ratione suppositi, sic dicimus, quod sortes, secundum quod Sortes, est individuum; si autem ratione naturae, sic dicimus, quod homo, secundum quod homo, est animal.

Secundum hoc ergo dicendum ad primam quaestionem, quod cum dicitur, Christus, secundum quod homo, est Deus, ly homo potest replicari ratione naturae; & sic est falsa, quia naturae humanae non per se convenit, in quantum talis natura, ut divinae uniat; si autem replicatur ratione suppositi (cum suppositum humanae naturae in Christo sit

suppositum æternum, cui per se convenit esse Deum) erit vera. Quia tamen hoc nomen *homo* non importat aliquod suppositum determinatum humanæ naturæ, nisi per demonstrationem adjunctam, & solum cuidam determinato supposito humanæ naturæ convenit per se esse Deum; ideo, nisi aliquid aliud addatur, vel intelligatur, simpliciter non est concedendum, quod Christus, secundum quod homo est Deus.

Ad primum ergo dicendum, quod assumptio, ut supra dist. v. dictum est, significatur per modum motus. Cui autem convenit per se moveri ad aliquid, non convenit esse illud; sicut nigro convenit per se moveri ad albedinem, non tamen convenit ei per se esse album. Similiter assumere nomen Dei, potest convenire Christo secundum quod homo; & tamen esse Deum non convenit ei secundum quod homo.

Ad secundum dicendum, quod hoc nomen *Christus* significat personam in duabus naturis: unde non convenit ei per gratiam quod sit Deus, sed ab æterno; sed quod sit simul Deus, & homo, hoc est per gratiam unionis. Vel dicendum, quod quamvis gratia unionis faciat hominem Deum, non tamen ad idem refertur gratia unionis, & esse Deum; quia esse Deum convenit huic homini ratione personæ, gratia autem fit ei ratione naturæ: unde secundum quod homo, habet gratiam unionis, si fiat reduplicatio ratione humanæ naturæ; non autem secundum quod homo est Deus, sed secundum quod talis persona.

Ad tertium dicendum, quod dimittere peccata est dupliciter: vel per auctoritatem, & sic cum sit solus Dei, non est Christi, inquantum est homo, si fiat reduplicatio ratione naturæ: vel per ministerium; & sic convenit Christo etiam ratione humanæ naturæ.

SOLUTIO II.

Ad secundam quæstionem dicendum, quod ad hoc quod aliqua prædicatio sit per se, non oportet quod prædicatum per se conveniat subjecto secundum omne quod in nomine subjecti implicatur; sed sufficit si secundum aliquid eorum per se sibi conveniat; sicut ratiocinari per se convenit homini non inquantum habet corpus, sed inquantum animam habet: unde hæc est per se, *Homo ratiocinatur*. Cum autem dicitur *Iste homo*, demonstrato Christo, includitur ex vi demonstrationis suppositum determinatum humanæ naturæ, quod est suppositum æternum, secundum secundam opinionem; cui supposito per se convenit esse Deum: unde hæc est per se, secundum secundam opinionem: *Iste homo est Deus*. Et quia ad veritatem huiusmodi locutionum non exigitur nisi quod prædicatum per se conveniat ei quod replicatur, ideo hæc est vera: *Christus, secundum quod iste homo, est Deus*.

Ad primum ergo dicendum, quod sicut aliquid est de diffinitione speciei quod non est de diffinitione generis; ita aliquid esset de diffinitione individui, si diffiniretur, quod non est de diffinitione speciei, sicut pars materiæ, ut dicit Philosophus in VII. Metaph. (text. XIII.) Unde licet Deus non sit pars diffinitionis hominis, esset tamen pars diffinitionis huius hominis Christi, si diffiniri posset ratione personæ Verbi. Unde patet quod est per se.

Ad secundum dicendum, quod cum dicitur, *Iste homo*, demonstratur suppositum duarum naturarum; quarum utraque caderet in diffinitione ejus, si diffiniri posset: & ideo ea quæ sunt utriusque naturæ, per se ei conveniunt: & ideo Christus, secundum

quod iste homo, est Deus, & secundum quod iste homo, est homo: & similis ratio est de illis quæ consequuntur ad alteram naturam: unde secundum quod iste homo, est habens matrem, & carens matre: nec unum excludit aliud, cum non sint opposita, quia non conveniunt secundum idem.

Ad tertium dicendum, quod remoto à Christo toto hoc quod importatur cum dicitur, *Iste homo*, non convenit ei esse Deum: quia includitur ibi natura divina, & humana, ut dictum est. Sed remota altera, scilicet humana natura, sequitur quod Filius Dei non possit dici iste homo. Ratione tamen illius, scilicet humanæ naturæ, non verificatur prædicta locutio, & est simile sicut si dicatur: Petrus, inquantum homo, sentit: quia remoto rationali per intellectum, non erit homo, & remanebit sentiens, ut dicitur in Libro de causis (prop. 1.)

SOLUTIO III.

Ad tertiam quæstionem dicendum, quod quia prædestinatio importat antecessorem, ideo per consequens includit factionem: quia omne quod est, postquam non fuit, dicitur factum: unde dicitur aliquis prædestinatus, inquantum prævisus est fieri beatus. Omnia autem quæ actionem important, & motum, conveniunt per se ei quod accedit ad terminum; cui tamen per se non convenit esse in termino; sicut moveri ad albedinem, per se convenit non albo, cui non convenit esse album. Prædestinatio autem quæ de Christo dicitur, est respectu gratiæ unionis, secundum quam factum est ut homo esset Deus; cuius factionis terminus est esse Deum. Accedens autem ad terminum est quod assumitur ad unionem, scilicet humana natura: & ideo ratione humanæ naturæ convenit Christo esse prædestinatum, non autem esse Deum: unde hæc est vera: *Christus, secundum quod homo, est prædestinatus*: hæc autem est falsa: *Christus, secundum quod homo, est Deus*.

Ad primum ergo dicendum, quod ratio illa procedit de illis quæ conveniunt alicui ratione humanæ naturæ secundum rationem speciei. Sed prædestinari convenit Christo ratione humanæ naturæ particulatæ in ipso. Unde objectio non est ad propositum.

Ad secundum dicendum, quod effectus prædestinationis responderet prædestinationi conformiter quantum ad id de quo est prædestinatio, non autem quantum ad conditiones prædestinationis: quia prædestinatio est æterna, effectus autem est temporalis: & sic est in proposito: quia Christus non est prædestinatus ut sit, secundum quod homo, Filius Dei; sed ipsa prædestinatio convenit ei secundum quod homo. Unde patet quod huiusmodi locutiones sunt duplices, ex hoc quod implicatio potest ferri ad hoc quod est esse prædestinatum, vel ad hoc quod est esse Filium Dei, de quo est prædestinatio.

ARTICULUS II.

Utrum Christus, secundum quod homo, sit persona.

1. Ad secundum sic proceditur. Videtur quod Christus, secundum quod homo, sit persona. Persona enim, ut dicit Boetius (Lib. de duab. nat. & una persona Christi) est rationalis naturæ individua substantia. Sed Christus, secundum quod homo, est huiusmodi. Ergo secundum quod homo, est persona.

Præ-

2. Præterea. Quod convenit alicui secundum quod homo, convenit omni homini secundum quod est homo. Sed Petrus, secundum quod est homo, est persona. Ergo & Christus.

3. Præterea. Dicimus, quod Christus, secundum quod homo, aliquid operatus est, sicut quod comedit; & similiter secundum quod Deus, sicut quod mortuum suscitavit. Nec sequitur propter hoc quod Christus sit duo. Ergo videtur similiter quod si dicamus Christum, secundum quod hominem, esse personam, & similiter secundum quod Deum, non sequitur ipsum esse duo; & ita nullum aliud inconueniens.

Sed contra. Quidquid convenit Christo secundum quod homo, hoc est assumptum. Sed persona non est assumpta, ut ex v. dist. (quæst. 11. art. 1.) patet. Ergo Christus non est persona secundum quod homo.

Præterea. Impossibile est quod idem numero conveniat alicui secundum duas diversas naturas. Sed in Christo est tantum una persona. Ergo cum secundum naturam divinam conveniat ei esse personam, secundum naturam humanam non convenit ei; & sic non erit persona inquantum est homo.

QUÆSTIUNCULA II.

1. Ulterius. Videtur quod sit, secundum quod homo, individuum. Christus enim secundum quod homo, est aliquid. Sed non est aliquid universale. Ergo est aliquid particulare: ergo, secundum quod homo, est individuum.

2. Præterea. In individuo nihil est nisi natura speciei, & accidentia individuanti ipsam. Sed Christus, secundum quod homo, habet naturam humanam, & accidentia individuanti ipsam. Ergo secundum quod homo, est individuum.

3. Præterea. Quidquid convenit naturæ humanæ, convenit Christo, inquantum est homo, sicut esse passibile, & mortale. Sed humana natura in Christo est quoddam individuum. Ergo Christus, inquantum homo, est individuum.

Sed contra. Individuum in genere rationalis naturæ nihil aliud est quam persona. Sed Christus, secundum quod homo, non est persona. Ergo nec individuum.

QUÆSTIUNCULA III.

1. Ulterius. Videtur quod Christus, secundum quod homo, sit suppositum, vel res naturæ. Suppositum enim, vel res naturæ dicitur aliquis ex hoc quod habet naturam humanam. Sed Christus, secundum quod homo, habet humanam naturam. Ergo, secundum quod homo, est suppositum, vel res naturæ.

2. Præterea. Humana natura ita vere est in Christo, sicut accidentia humanæ naturæ. Sed Christus, secundum quod homo, est subjectum accidentium humanæ naturæ. Ergo & secundum quod homo, est suppositum, vel res naturæ.

3. Præterea. Christus, secundum quod homo, est res quædam. Sed non est res nullius naturæ. Ergo est, secundum quod homo, res naturæ.

Sed contra. Suppositum humanæ naturæ est idem quod hypostasis, vel persona. Sed Christus, secundum quod homo, non est hypostasis, vel persona. Ergo nec suppositum, vel res naturæ.

(1) Al. alterum tantummodo.

Præterea. In Christo est tantum unum suppositum. Sed Christus, secundum quod Deus, est suppositum. Ergo non secundum quod homo, est suppositum.

SOLUTIO I.

Respondeo dicendum ad primam quæstionem, quod in Christo non est nisi una persona, quæ est ab æterno; nullum autem æternum convenit Christo, secundum quod homo, proprie loquendo, ut patet ex prædictis (dist. v. quæst. 1. art. 1.) unde hæc non est vera: *Christus, secundum quod homo, est persona*; nisi replicetur suppositum hominis, ut dicitur: *Christus, secundum quod iste homo, est persona*: hoc enim verum est.

Ad primum ergo dicendum, quod Christus, secundum quod homo, est substantia rationalis naturæ; sed secundum quod iste homo, est individua substantia rationalis naturæ: unde secundum quod iste homo, est persona; sicut secundum quod iste homo, est Deus.

Ad secundum dicendum, quod etiam nec Petrus, inquantum homo, est persona, sed secundum quod iste homo: quia hæc non est per se, *Homo est persona*; sed hæc, *Iste homo est persona*.

Ad tertium dicendum, quod ex hoc quod Christus operatus est secundum quod homo, & secundum quod Deus, sequitur quod in Christo sint duæ operationes: ita etiam si Christus esset persona secundum quod homo, & secundum quod Deus, sequeretur quod in ipso essent duæ personæ.

SOLUTIO II.

Ad secundam quæstionem dicendum, quod, sicut supra dist. vi. (quæst. 1. art. 1.) dictum est, individuum invenitur in substantiis, & accidentibus. Secundum autem quod in substantiis est, habet de ratione sui quod sit subsistens; non autem secundum quod in accidentibus invenitur: & utroque modo invenitur in Christo; tamen (1) altero tantum modo prædicatur. Humana enim natura in Christo est quoddam individuum; sed Christus non est illud individuum, sed est individuum subsistens: & hoc modo accipiendum individuum, secundum quod de Christo prædicatur, est in Christo unum tantum individuum, sicut & una persona. Unde sicut Christus non est persona secundum quod homo, ita nec individuum.

Ad primum ergo dicendum, quod Christus, secundum quod homo, est aliquid; non tamen sequitur: ergo secundum quod homo, est, aliquid universale, vel particulare: quia homini accidit esse universale, vel particulare: unde hæc est per accidens, *Homo est aliquid particulare*; hæc autem per se, *Iste homo est aliquid particulare*. Unde Christus non est aliquid particulare, secundum quod homo, sed secundum quod iste homo.

Ad secundum dicendum, quod de ratione individui, secundum quod de Christo prædicatur, est quid per se subsistens; & hoc non convenit Christo secundum quod homo, sed secundum quod hic homo: unde non oportet quod sit individuum secundum quod homo.

Ad tertium dicendum, quod ea quæ conveniunt humanæ naturæ, non oportet quod eodem modo quod de natura prædicantur, de Christo prædicentur.

tur: quia ipsa natura de eo non prædicatur in recto, & in abstracto, sed oblique, vel concrete: unde non sequitur, si humana natura est individuum, quod Christus, secundum quod homo, sit individuum; sed quod habeat individuum naturam.

SOLUTIO III.

Ad tertiam quæstionem dicendum, quod in propositionibus per se aliter est ex parte subjecti, & ex parte prædicati: quia ex parte subjecti sufficit quod secundum unum tantum eorum quæ in subjecto continentur, prædicatum per se subjecto conveniat; ex parte autem prædicati oportet quod quicquid est in prædicato, per se conveniat subjecto: unde hæc non est per se, *Homo est animal album*; hæc autem est per se, *Albus homo est animal*. Secundum hoc dico, quod in hoc quod dico, *Suppositum*, vel *res naturæ*, duò importantur, scilicet respectus ad naturam communem, & aliud subsistens, cui inest respectus ille: quorum unum inest Christo secundum quod homo, scilicet respectus ad naturam communem; non autem alterum, ut patet ex prædictis: & ideo hæc est falsa: *Christus, secundum quod homo, est suppositum, vel res naturæ*: tamen magis accedit ad veritatem quam aliqua prædictarum, in quantum ista nomina imponuntur per respectum ad naturam communem: unde si suppositum sumatur adjectivè, est vera: *Christus enim, secundum quod homo, supponitur humanæ naturæ, vel est aliquod suppositum humanæ naturæ*: & hoc etiam valet ad ea quæ dicta sunt de persona, & individuo.

Et per hoc etiam patet solutio ad primum.

Ad secundum dicendum, quod quia accidentia non pertinent ad esse rei, sicut natura communis, ideo in nomine subjecti non includitur nisi respectus ad accidens; non autem ratio per se existens, ut significatum ejus, sed sicut præsuppositum: & ideo non est similis ratio de subjecto, & supposito.

Ad tertium dicendum, quod Christus, secundum quod homo, est quædam res, & etiam secundum quod homo, est alicujus naturæ; non tamen sequitur quod sit res naturæ, secundum quod homo: quia plus est in significatione compositi quam in significationibus componentium: quod & in istis accidit; sicut non omnis arma gerens est armiger.

QUÆSTIO II.

Deinde quæritur de filiatione per adoptionem: & circa hoc quærentur duo.

Primo. Quæritur de ea ex parte adoptantis.

Secundo. Ex parte adoptati.

ARTICULUS I.

Utrum Deo conveniat aliquem in filium adoptare.

1. Ad primum sic proceditur. Videtur quod Deo non competat aliquem in filium adoptare. Adoptio enim est alicujus extraneæ personæ in filium, vel nepotem, vel deinceps, legitima assumptio. Sed Deo non est aliqua persona extranea, quia omnes ipse condidit. Ergo ei non competit adoptare.

2. Præterea. Apud nos adoptans non est principium essendi adoptato. Sed Deus est omnibus principium essendi. Ergo non competit ei aliquem adoptare.

3. Præterea. Ille qui filios naturales habet, non

adoptat aliquem, nisi ut condidat hæreditatem cum filiis naturalibus. Sed hæreditas Dei Patris indivisibilis est, quia est ipsemet. Ergo cum ipse habeat naturalem Filium, non competit ei aliquem adoptare.

Sed contra. Adoptio contingit ex benignitate adoptantis ad adoptatum. Sed Deus maxime benignus, & amator est hominum. Ergo ipsi maxime competit adoptare.

Præterea. Quicumque facit aliquos filios per gratiam, adoptat. Sed hoc Deo competit: Joan. 1. 12. *Dedit eis potestatem filios Dei fieri*. Ergo ipse adoptat.

QUÆSTIUNCULA II.

1. Uterius. Videtur quod adoptare sit tantum Dei Patris. Quia secundum leges, illius est adoptare cujus est filios generare. Sed solius Patris in Trinitate est Filium generare naturalem. Ergo ejus solius est filios adoptare.

2. Præterea. Per adoptionem efficitur fratres Christi: Rom. viii. 29. *Ut sit ipse primogenitus in multis fratribus*. Sed Christus non est Filius nisi Dei Patris, ut supra dist. 111. (quæst. 1. art. 2.) dictum est. Ergo & nos per adoptionem solius Patris filii sumus.

3. Præterea. Sicut supra dist. 1. (quæst. 11. art. 2.) dictum est, ideo solus Filius incarnatus est, ne nomen Filii transiret ad alterum. Sed non est magis inconveniens nomen Filii transire ad aliam personam quam nomen Patris. Ergo non debet dici adoptare nisi Deus Pater, ne nomen Patris ad aliam personam transeat.

Sed contra. Omne nomen effectum significans in creatura, dictum de Deo, est commune toti Trinitati. Sed adoptare importat effectum in creatura. Ergo toti Trinitati competit.

Præterea. Secundum hoc quod adoptamur in filios Dei, Deus pater noster dicitur. Sed tota Trinitas dicitur pater noster, sicut in I. dist. xviii. dictum est. Ergo totius Trinitatis est adoptare.

QUÆSTIUNCULA III.

1. Uterius. Videtur quod per Filium tantum fiat adoptio, per hoc quod dicitur ad Galat. iv. 4. *Misit Deus Filium suum factum ex muliere... ut adoptionem filiorum reciperemus.*

2. Præterea. Secundum Philosophum V. Metaph. (text. iv.) illud quod est primum in quolibet genere, est causa eorum quæ sunt post. Sed filiatione primo invenitur in Filio. Ergo per ipsum omnes efficitur filii, sicut per bonitatem Filii Dei omnes efficitur boni; & sic ex Patre cælesti omnis paternitas in cælis, & in terra nominatur: ad Ephes. 111.

3. Sed videtur quod fiat per Spiritum Sanctum, per hoc quod dicitur Roman. viii. 15. *Acceptistis spiritum adoptionis filiorum, in quo clamamus, Abba, Pater.*

Præterea. Per charitatem efficitur filii Dei. I. Joan. 111. 1. *Videte qualem charitatem dedit nobis Pater, ut filii Dei nominemur, & simus*. Sed charitas est Spiritus Sanctus. Ergo per ipsum adoptamur.

SOLUTIO I.

Respondeo dicendum ad primam quæstionem, quod adoptatio transfertur ad divina ex similitudine humanorum. Homo enim dicitur aliquem in filium

inm adoptare, secundum quod ex gratia dat jus percipiendæ hæreditatis suæ, cui per naturam non competit. Hæreditas autem hominis dicitur illa qua homo dives est; id autem quo Deus dives est, est perfructio sui ipsius, quia ex hoc beatus est, & ita hæc est hæreditas ejus: unde in quantum hominibus, qui ex naturalibus ad illam fruitionem pervenire non possunt, dat gratiam per quam homo illam beatitudinem meretur, ut sic ei competat jus in hæreditate illa, secundum hoc dicitur aliquem in filium adoptare.

Ad primum ergo dicendum, quod quamvis nulla persona sit sibi extranea quantum ad esse quod ab eo participat, est tamen sibi extranea aliqua persona quantum ad jus percipiendæ hæreditatis.

Ad secundum dicendum, quod ex hoc ipso quod aliquis homo ex alio nascitur, habet jus in hæreditate paternâ: unde non est extraneus, ut adoptari possit. Sed non ex hoc quod aliquis habet esse à Deo, competit sibi jus in hæreditate cælesti: & ideo potest qui habet esse à Deo per creationem, ab eo per gratiam in filium adoptari.

Ad tertium dicendum, quod accidit adoptioni quæ est apud nos, ut per eam dividatur hæreditas, in quantum à multis simul tota haberi non potest. Sed hæreditas cælestis tota simul habetur à patre adoptante, & ab omnibus filiis adoptatis: unde non est ibi divisio, nec successio.

SOLUTIO II.

Ad secundam quæstionem dicendum, quod adoptare convenit toti Trinitati: quia una est operatio totius Trinitatis, sicut & una essentia: sed tamen potest appropriari Patri, in quantum habet similitudinem cum proprio ejus.

Ad primum ergo dicendum, quod quamvis sit solius Patris generare Filium qui sit Deus, tamen totius Trinitatis est producere filios per creationem; & ideo est etiam totius Trinitatis per gratiam filios adoptare.

Ad secundum dicendum, quod ex adoptione quæ est per gratiam, efficitur fratres Christi, in quantum per hoc efficitur filii Dei Patris; non autem in quantum efficitur filii Christi, vel Spiritus Sancti.

Ad tertium dicendum, quod filiatione est relatio ejus quod est à principio; paternitas autem est relatio principii. Totâ autem Trinitas est principium creaturæ. Unde magis potest trahi nomen paternitatis ad alias personas respectu creaturæ, quam filiationis nomen.

SOLUTIO III.

Ad tertiam quæstionem dicendum, quod hæc præpositio per potest denotare duplicem causam: scilicet agentem mediam; & sic sumus adoptati à Deo Patre per Filium, ut appropriate loquamur: quia per eum Deus Pater multos filios in gloriam adduxit, ut dicitur ad Hebr. 11. secundum quod cum misit in mundum Salvatorem. Potest etiam notare formalem causam; & hoc dupliciter, vel inhærentem, vel exemplarem. Si inhærentem, sic adoptati sumus per Spiritum Sanctum, cui appropriatur charitas, secundum quam formaliter meremur. Ideo dicitur Ephes. 1. 13. *Signati estis Spiritu pro-*

(1) Vulgata addit, & prædestinavit.

missionis sancto, qui est pignus hæreditatis nostræ. Si vero designat causam exemplarem formalem, sic sumus adoptati per Filium: unde Rom. viii. 29. *Quos præscivit (1) conformes fieri imaginis Filii sui, ut sit ipse primogenitus in multis fratribus.* Et per hoc patet responsio ad objecta.

ARTICULUS II.

Utrum omnibus creaturis conveniat adoptari, & an homines ex ipsa creatione adoptet.

III. P. quæst. xxiii. art. 3.

1. Ad secundum sic proceditur. Videtur quod omnibus creaturis conveniat adoptari. Deus enim dicitur pater noster, quia creavit nos, sicut dicitur Deut. xxxii. 6. *Numquid non ipse est pater tuus?* Sed non est pater creaturarum per naturam, quia sic solius Christi patet est. Ergo est pater per adoptionem: ergo omnibus creaturis convenit adoptari.

2. Præterea. Ex hoc quod Deus aliquid creat, assumit illud in communicationem suorum bonorum ex mera sua bonitate. Sed nihil aliud videtur esse adoptio. Ergo cuilibet creaturæ convenit adoptari.

3. Præterea. Ex ipsa creatione Deus imprimit rationali creaturæ imaginem suam, secundum quam dicitur filius Dei. Sed non adoptat nos, nisi in quantum nos filios suos facit. Ergo ex ipsa creatione ad minus homines adoptat.

Sed contra. Sicut ex dictis patet, adoptio filiorum fit per Spiritum Sanctum. Sed non datur Spiritus Sanctus ratione creationis. Ergo nec adoptio est ratione creationis tantum.

QUÆSTIUNCULA II.

1. Uterius. Videtur quod nec Angelis conveniat adoptari. Quia illi convenit adoptari qui non est in domo patristamiliæ, & in ipsam inducitur. Sed Angeli semper fuerunt in domo Dei, quia in cælo, empyreo creati sunt. Ergo eis non convenit adoptari.

2. Præterea. Sicut in littera dicitur, nos ideo filii Dei adoptivi dicimur, quia cum nati fuerimus filii iræ, per gratiam facti sumus filii Dei. Sed Angeli nunquam fuerunt filii iræ. Ergo nunquam fuerunt non filii ad minus secundum illos qui dicunt, quod Angeli fuerunt creati in gratia. Ergo Angelis non convenit adoptari.

3. Præterea. Galat. iv. 4. dicitur: *Misit Deus Filium suum... ut adoptionem filiorum reciperemus.* Sed ad Angelos non fuit missus Filius Dei: quia non est factus Angelus, sicut est factus homo, secundum quem modum ad homines missus dicitur. Ergo Angelis non convenit adoptari.

Sed contra. Per Spiritum Sanctum, qui hominibus datur, dicuntur homines adoptari, ut patet ex dictis. Sed Spiritus Sanctus habitat in Angelis, sicut etiam in hominibus. Ergo Angeli, sicut & homines, dicuntur adoptari.

Præterea. Angeli dicuntur fratres, & consortes nostri. Sed hoc non est, nisi secundum quod ab eodem patre, & ad eandem hæreditatem nobiscum sunt adoptati. Ergo eis convenit adoptari.

QUÆS.